

ÚMLUVA

o ochraně evropských planě rostoucích rostlin, volně žijících živočichů a přírodních stanovišť

PREAMBULE

Členské státy Rady Evropy a ostatní signatáři této úmluvy,

berouce v úvahu, že cílem Rady Evropy je dosáhnout větší jednoty mezi svými členy;

berouce v úvahu přání Rady Evropy spolupracovat s jinými státy v oblasti ochrany přírody;

uznávajíce, že planě rostoucí rostliny a volně žijící živočichové tvoří přírodní dědictví, jehož estetické, vědecké, kulturní, rekreační, hospodářské a další skutečné hodnoty je třeba uchovávat a předávat dalším generacím;

unávajíce, že planě rostoucí rostliny a volně žijící živočichové hrají důležitou úlohu v udržování biologické rovnováhy;

pozorující, že početní stavy mnoha druhů planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů se vážně snížily a některým druhům hrozí vyhynutí;

vědomi si toho, že ochrana přírodních stanovišť je nezbytným prvkem zachování a ochrany planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů;

uznávajíce, že by vlády při stanovení svých celostátních cílů a programů měly vzít v úvahu ochranu planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů a že by měla být navázána mezinárodní spolupráce zejména pro ochranu stěhovavých druhů;

majíce na paměti četné žádosti vlád nebo mezinárodních institucí o společné akce, a to zejména žádosti vyjádřené konferencí Organizace spojených národů o životním prostředí v roce 1972 a Parlamentním shromážděním Rady Evropy;

přejíce si řídit se v oblasti ochrany planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů zejména doporučeními usnesení č. 2 Druhé evropské ministerské konference o životním prostředí,

se dohodli takto:

KAPITOLA I

Všeobecná ustanovení

Článek 1

1. Cílem této úmluvy je chránit planě rostoucí rostliny a volně žijící živočichy a jejich přírodní stanoviště, a to zejména druhy a stanoviště, jejichž ochrana vyžaduje spolupráci několika států, a takovou spolupráci podporovat.
2. Zvláštní důraz se klade na ohrožené a zranitelné druhy, včetně ohrožených a zranitelných stěhovavých druhů.

Článek 2

Smluvní strany přijmou nezbytná opatření, aby se populace planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů udržely na úrovni nebo přizpůsobily stavu, který odpovídá zejména ekologickým, vědeckým a kulturním požadavkům, a současně přihlížejí k požadavkům hospodářství a rekreace a k potřebám poddruhů, odrůd nebo forem místně ohrožených.

Článek 3

1. Každá smluvní strana podnikne kroky k prosazení své celostátní politiky ochrany planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů a přírodních stanovišť, se zvláštním zřetelem k ohroženým a zranitelným druhům, zejména druhům endemickým, a k ohroženým stanovištím v souladu s ustanoveními této úmluvy.
2. Každá smluvní strana se zavazuje, že v rámci své politiky plánování a rozvoje a v opatřeních proti znečišťování přihledne k ochraně planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů.
3. Každá smluvní strana bude podporovat vzdělání a šířit informace o potřebě zachování druhů planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů a jejich stanovišť.

KAPITOLA II

Ochrana stanovišť

Článek 4

1. Každá smluvní strana přijme vhodná a potřebná právní a správní opatření k zajištění zachování přírodních stanovišť všech druhů planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů, zejména pak těch, jež jsou uvedeny v přílohách I a II, a k zajištění zachování ohrožených přírodních stanovišť.
2. V rámci své politiky plánování a rozvoje přihlednou smluvní strany k požadavkům na ochranu území chráněných podle předchozího odstavce, aby se odvrátilo nebo co nejvíce omezilo jakékoli zhoršení situace na těchto územích.
3. Smluvní strany se zavazují, že věnují zvláštní pozornost ochraně území, která jsou důležitá pro stěhovavé druhy uvedené v přílohách II a III a která jsou vhodně umístěna na migračních tazích, jako jsou zimoviště, místa odpočinku během tahu, místa, kde tažné druhy získávají potravu, rozmnožují se a línají či pelichají.

4. Smluvní strany se zavazují vhodným způsobem koordinovat svou činnost k ochraně přírodních stanovišť podle tohoto článku, jsou-li umístěna v pohraničních oblastech.

KAPITOLA III Ochrana druhů

Článek 5

Každá smluvní strana přijme vhodná a potřebná právní a správní opatření k zajištění zvláštní ochrany druhů planě rostoucích rostlin, které jsou uvedeny v Příloze I. Záměrné sbírání, trhání, odřezávání nebo vytrhávání i s kořeny je u takových rostlin zakázáno. Každá smluvní strana podle potřeby zakáže držení nebo prodej těchto druhů.

Článek 6

Každá smluvní strana přijme vhodná a potřebná právní a správní opatření k zajištění zvláštní ochrany druhů volně žijících živočichů uvedených v Příloze II. U těchto druhů je zakázáno zejména:

- a) jakýmkoli způsobem je záměrně odchyťovat, držet a záměrně usmrcovat;
- b) záměrně poškozovat nebo ničit místa sloužící k rozmnožování nebo k odpočinku;
- c) záměrně vyrušovat volně žijící živočichy, zejména v době rozmnožování, odchovu mláďat a přezimování, pokud by šlo o vyrušování významné z hlediska cílů této úmluvy;
- d) záměrně ničit nebo odebírat vejce z volné přírody nebo si tato vejce ponechat, třeba prázdná;
- e) držet tyto živočichy a obchodovat s nimi v rámci vnitřního trhu, ať s živými či mrtvými exempláři, včetně preparovaných živočichů nebo kterékoli jejich běžně rozpoznatelné části nebo odvozeniny, jestliže tento zákaz přispěje k účinnosti ustanovení tohoto článku.

Článek 7

1. Každá smluvní strana přijme vhodná a potřebná právní a správní opatření k zajištění ochrany druhů volně žijících živočichů uvedených v Příloze III.

2. Jakékoli využívání volně žijících živočichů uvedených v Příloze III je regulováno tak, aby byly jejich populace udrženy mimo nebezpečí, přičemž se přihlíží k požadavkům článku 2.

3. Opatření, která mají být přijata, zahrnují:

- a) doby hájení a/nebo jiné postupy regulace využívání;
- b) případný dočasný nebo místní zákaz využívání potřebný k obnově uspokojivých úrovní stávajících populací;
- c) případná pravidla prodeje, držení za účelem prodeje, dopravy za účelem prodeje nebo nabídky k prodeji živých nebo mrtvých volně žijících živočichů.

Článek 8

S ohledem na odchyt nebo usmrcování druhů volně žijících zvířat uvedených v Příloze III a v případech, kdy se v souladu s článkem 9 povolí výjimky pro druhy uvedené v Příloze II, zabrání smluvní strany užívání veškerých bezohledných prostředků odchytu a usmrcování a užívání veškerých

prostředků, které by mohly způsobit, že v místě vymizí nebo bude vážně rušena populace určitého druhu, zvláště pak prostředků uvedených v Příloze IV.

Článek 9

1. Pokud neexistuje jiné uspokojivé řešení a pokud to nebude na újmu přežití příslušné populace, smí každá smluvní strana stanovit výjimky z ustanovení článků 4, 5, 6, 7 a ze zákazu používání prostředků uvedených v článku 8:

- v zájmu ochrany rostlin a živočichů;
- za účelem předcházení vážným škodám na úrodě, dobytku, lesích, rybolovu, vodě a jiných formách majetku;
- v zájmu veřejného zdraví a bezpečnosti, bezpečnosti leteckého provozu nebo jiných vyšších veřejných zájmů;
- pro účely výzkumu a výuky, obnovení populace, vysazení do původního areálu výskytu a pro nutný odchov;
- k povolení, za přísně sledovaných podmínek, výběrově a v omezeném rozsahu odebírat, chovat nebo jinak uvážlivě a v malém počtu užívat určitých volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin.

2. Každé dva roky předloží smluvní strany stálému výboru zprávu o výjimkách stanovených podle předchozího odstavce. Tyto zprávy musí jmenovitě uvádět:

- populace, pro které je nebo byla výjimka stanovena, a kde je to možné, i počet jedinců, kterých se to týká;
- prostředky, které byly povoleny pro usmrcování či odchyt;
- podmínky rizika a časové a místní okolnosti, za nichž byly takové výjimky stanoveny;
- orgán, který je oprávněn prohlásit, že tyto podmínky byly splněny, a rozhodnout o prostředcích, které lze použít, o jejich omezeních a o osobách pověřených provedením;
- provedené kontroly.

KAPITOLA IV

Zvláštní ustanovení o stěhovavých druzích

Článek 10

1. Smluvní strany se zavazují, navíc k opatřením vyjmenovaným v článcích 4, 6, 7 a 8, koordinovat své snahy o ochranu stěhovavých druhů uvedených v přílohách II a III, jejichž areál rozšíření zasahuje na jejich území.

2. Smluvní strany přijmou opatření s cílem zajistit, že doby hájení a/nebo jiné postupy, kterými se usměrňuje využívání podle článku 7 odst. 3 písm. a), budou dostatečné a vhodně upraveny, aby vyhovovaly potřebám stěhovavých druhů uvedených v Příloze III.

KAPITOLA V **Doplňující ustanovení**

Článek 11

1. Při provádění ustanovení této úmluvy se smluvní strany zavazují:

- a) spolupracovat, kdykoli to je vhodné, a zejména pokud by to mohlo zvýšit účinnost opatření přijatých podle jiných článků této úmluvy;
- b) podporovat a koordinovat výzkum související s účelem této úmluvy.

2. Každá smluvní strana se zavazuje:

- a) podporovat vysazování druhů planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů do původních areálů výskytu, pokud by to přispělo k zachování nějakého ohroženého druhu, za předpokladu, že bude nejprve vypracována studie s využitím zkušeností jiných smluvních stran, aby se zajistilo, že toto opětovné vysazení bude účinné a přijatelné;
- b) přísně kontrolovat vysazování druhů, které nejsou v daném místě původní.

3. Každá smluvní strana uvědomí stálý výbor o druzích, které na jejich území podléhají plné ochraně a nejsou zahrnuty do příloh I a II.

Článek 12

Smluvní strany mohou k ochraně planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů a jejich přírodních stanovišť přijmout opatření přísnější, než stanoví tato úmluva.

KAPITOLA VI **Stálý výbor**

Článek 13

1. Pro účely této úmluvy se zřizuje stálý výbor.

2. Kterákoli smluvní strana může být ve stálém výboru zastoupena jedním nebo více delegáty. Každá delegace má jeden hlas. V oblastech své působnosti uplatní Evropské hospodářské společenství své právo hlasovat počtem hlasů, který se rovná počtu jeho členských států, jež jsou smluvními stranami této úmluvy; Evropské hospodářské společenství neuplatní své právo hlasovat v případech, kdy je uplatní příslušné členské státy, a naopak.

3. Kterýkoli členský stát Rady Evropy, který není smluvní stranou této úmluvy, může být ve výboru zastoupen jako pozorovatel.

Stálý výbor může na základě jednomyslného rozhodnutí vyzvat kterýkoli stát, který není členem Rady Evropy a který není smluvní stranou této úmluvy, aby na jednu z jeho schůzí vyslal pozorovatele.

Kterýkoli subjekt nebo orgán, který je technicky kvalifikován v oboru ochrany a zachování planě rostoucích rostlin nebo volně žijících živočichů a jejich stanoviště nebo péče o ně a který náleží do jedné z dále následujících kategorií:

a) mezinárodní, vládní či nevládní orgány nebo subjekty a státní vládní orgány či subjekty,
b) státní nevládní orgány nebo subjekty, které byly pro tento účel schváleny státem, v němž se nacházejí,
může nejméně tři měsíce před schůzí stálého výboru uvědomit generálního tajemníka Rady Evropy, že chce být na této schůzi zastoupen jako pozorovatel. Účast mu bude povolena, pokud nejméně jeden měsíc před danou schůzí nesdělí dvě třetiny smluvních stran generálnímu tajemníku svou námitku.

4. Stálý výbor svolává generální tajemník Rady Evropy. První schůze se koná do jednoho roku ode dne, kdy vstoupila Úmluva v platnost. Následně se výbor schází nejméně jednou za dva roky a kdykoli o to požádá většina smluvních stran.

5. Pro konání schůze stálého výboru se vyžaduje účast většiny smluvních stran.

6. Stálý výbor si vypracuje vlastní jednací řád podle ustanovení této úmluvy.

Článek 14

1. Stálý výbor odpovídá za uplatňování této úmluvy. Může zejména:

- prověřovat ustanovení této úmluvy včetně jejích příloh a zkoumat jakékoli nutné úpravy,
- předkládat smluvním stranám doporučení týkající se opatření, která mají být přijata pro účely této úmluvy,
- doporučovat vhodná opatření k zabezpečení trvalé informovanosti veřejnosti o činnosti vyvíjené v rámci této úmluvy;
- předkládat Výboru ministrů doporučení týkající se vyzvání států, které nejsou členy Rady Evropy, aby přistoupily k této úmluvě;
- podávat jakékoli návrhy na zlepšení účinnosti této úmluvy, včetně návrhů na uzavření dohod, jež by zvýšily účinnou ochranu druhů nebo skupin druhů, se státy, které nejsou smluvními stranami této úmluvy.

2. Za účelem výkonu svých funkcí může stálý výbor ze svého vlastního podnětu pořádat zasedání odborných skupin.

Článek 15

Po každém zasedání předá stálý výbor Výboru ministrů Rady Evropy zprávu o své práci a o uplatňování této úmluvy.

KAPITOLA VII

Změny

Článek 16

1. Každá změna článků této úmluvy navržená některou smluvní stranou nebo Výborem ministrů bude sdělena generálnímu tajemníku Rady Evropy, který ji zašle nejméně dva měsíce před schůzí stálého

výboru členským státům Rady Evropy, všem signatářům, všem smluvním stranám Úmluvy, všem státům, které byly vyzvány, aby podepsaly tuto úmluvu v souladu s ustanoveními článku 19, a všem státům, které byly vyzvány, aby k ní přistoupily v souladu s ustanoveními článku 20.

2. Každou změnu navrženou v souladu s ustanoveními předchozího odstavce přezkoumá stálý výbor, který:

- a) ke změnám článků 1 až 12 předloží znění schválené většinou tří čtvrtin odevzdaných hlasů smluvním stranám k přijetí;
- b) ke změnám článků 13 a 14 předloží znění schválené většinou tří čtvrtin odevzdaných hlasů Výboru ministrů ke schválení. Po jeho schválení bude tento text předán smluvním stranám k přijetí.

3. Každá změna vstoupí v platnost třicátého dne poté, co všechny smluvní strany uvědomily generálního tajemníka o tom, že změnu již přijaly.

4. Pro přijetí nových příloh této úmluvy platí odstavec 1, odstavec 2 písm. a) a odstavec 3 tohoto článku.

Článek 17

1. Každá změna příloh této úmluvy navržená některou smluvní stranou nebo Výborem ministrů je sdělena generálnímu tajemníku Rady Evropy, který ji zašle nejméně dva měsíce před schůzí stálého výboru členským státům Rady Evropy, všem signatářům, všem smluvním stranám Úmluvy, všem státům, které byly vyzvány, aby podepsaly tuto úmluvu v souladu s ustanoveními článku 19, a všem státům, které byly vyzvány, aby k ní přistoupily v souladu s ustanoveními článku 20.

2. Každá změna navržená v souladu s ustanoveními předchozího odstavce je přezkoumána stálým výborem, který ji může schválit dvoutřetinovou většinou smluvních stran. Schválené znění je poté zasláno smluvním stranám.

3. Tři měsíce poté, co byla změna schválena stálým výborem, a pokud jedna třetina smluvních stran nevznesla námitky, vstoupí jakákoli změna v platnost pro smluvní strany, které nevznesly námitky.

KAPITOLA VIII Urovnání sporů

Článek 18

1. Stálý výbor se vynasnaží podpořit přátelské urovnání jakýchkoli potíží, k nimž by vedlo provádění této úmluvy.

2. Jakýkoli spor mezi smluvními stranami ohledně výkladu nebo uplatňování této úmluvy, který nebyl urovnán na základě ustanovení předchozího odstavce nebo jednáním příslušných stran, bude na žádost jedné ze stran předložen k rozhodčímu řízení, pokud se tyto strany nedohodnou jinak. Každá strana určí jednoho rozhodce a tito dva rozhodci určí rozhodce třetího. S výhradou ustanovení odstavce 3 tohoto článku, jestliže jedna ze stran neurčí svého rozhodce ve lhůtě tří měsíců od podání

žádosti o rozhodčí řízení, určí ho na žádost druhé strany předseda Evropského soudu pro lidská práva ve lhůtě dalších tří měsíců. Stejně bude postupováno v případě, kdy se dva rozhodci nebudou s to shodnout na volbě třetího rozhodce během tří měsíců od určení těchto dvou rozhodců.

3. V případě sporu mezi dvěma smluvními stranami, z nichž jedna je členským státem Evropského hospodářského společenství, které je rovněž smluvní stranou, adresuje druhá smluvní strana žádosti o rozhodčí řízení jak členskému státu, tak Společenství, a ty jí nejdéle do dvou měsíců po obdržení žádosti společně oznámí, zda stranou ve sporu bude členský stát nebo Společenství, anebo členský stát společně se Společenstvím. Nedojde-li takové oznámení v uvedené lhůtě, budou členský stát a Společenství společně považovány za jednu a tutéž stranu sporu pro účely uplatnění ustanovení, jimiž se řídí ustavení a řízení rozhodčího soudu. Totéž platí, jestliže se členský stát a Společenství společně představí jako strana sporu.

4. Rozhodčí soud si vypracuje vlastní jednací řád. Jeho rozhodnutí se přijímají většinou hlasů. Jeho výrok je konečný a závazný.

5. Každá strana sporu hradí náklady rozhodce, kterého určila, a náklady třetího rozhodce i jiné náklady spojené s rozhodčím řízením hradí strany rovným dílem.

KAPITOLA IX **Závěrečná ustanovení**

Článek 19

1. Tato úmluva je otevřena k podpisu členským státům Rady Evropy a státům, které nejsou jejími členy, avšak podílely se na vypracování této úmluvy, a Evropskému hospodářskému společenství.

Až do svého vstupu v platnost je tato úmluva rovněž otevřena k podpisu kterémukoli jinému státu, který k tomu vyzval Výbor ministrů.

Tato úmluva podléhá ratifikaci, přijetí nebo schválení. Listiny o ratifikaci, přijetí nebo schválení budou uloženy u generálního tajemníka Rady Evropy.

2. Úmluva vstoupí v platnost prvním dnem měsíce následujícího po uplynutí tříměsíční lhůty ode dne, kdy pět států, z toho nejméně čtyři členské státy Rady Evropy, vyslovilo souhlas s tím, že budou vázány Úmluvou v souladu s ustanoveními předchozího odstavce.

3. Ve vztahu ke kterémukoli signatářskému státu nebo Evropskému hospodářskému společenství, které následně vysloví souhlas s tím, že budou vázány, vstoupí Úmluva v platnost prvním dnem měsíce následujícího po uplynutí tříměsíční lhůty ode dne uložení listiny o ratifikaci, přijetí nebo schválení.

Článek 20

1. Po vstupu této úmluvy v platnost může Výbor ministrů Rady Evropy po konzultaci se smluvními stranami vyzvat k přistoupení k Úmluvě kterýkoli stát, jenž není členem Rady a který, ač byl vyzván k podpisu v souladu s článkem 19, tak dosud neučinil, a také kterýkoli jiný stát, který není členem.
2. Pro stát, který k Úmluvě přistoupil, vstoupí Úmluva v platnost prvním dnem měsíce následujícího po uplynutí tříměsíční lhůty od uložení listiny o přistoupení u generálního tajemníka Rady Evropy.

Článek 21

1. V době podpisu nebo při ukládání listin o ratifikaci, přijetí nebo schválení může každý stát vymezit jedno nebo více území, na která se bude tato úmluva vztahovat.
2. Každá smluvní strana může při ukládání listin o ratifikaci, přijetí nebo schválení, anebo kdykoli později formou prohlášení adresovaného generálnímu tajemníku Rady Evropy rozšířit uplatňování této úmluvy na kterékoli jiné území vymezené v prohlášení, za jehož mezinárodní vztahy odpovídá nebo jehož jménem je oprávněna se zavazovat.
3. Každé prohlášení učiněné podle předchozího odstavce může být ve vztahu ke kterémukoli území uvedenému v daném prohlášení odvoláno oznámením, které je adresováno generálnímu tajemníku Rady Evropy. Toto odvolání nabude účinnosti prvním dnem měsíce následujícího po uplynutí lhůty šesti měsíců po dni, kdy generální tajemník oznámení obdržel.

Článek 22

1. Každý stát může v době podepsání nebo při ukládání listin o ratifikaci, přijetí nebo schválení či přistoupení učinit jednu či více výhrad týkajících se určitých druhů uvedených v přílohách I - III, a/nebo, pokud jde o určité druhy uvedené ve výhradě či ve výhradách, týkajících se určitých prostředků nebo způsobů usmrcování, odchyty či jiného využívání podle seznamu v Příloze IV. Není však možné učinit výhradu obecné povahy.
2. Každá smluvní strana, která rozšíří uplatňování této úmluvy na území uvedené v prohlášení podle článku 21 odst. 2, může ve vztahu k příslušnému území učinit jednu nebo více výhrad v souladu s ustanoveními předcházejícího odstavce.
3. Žádné jiné výhrady nelze učinit.
4. Každá smluvní strana, která učinila výhradu podle odstavců 1 a 2 tohoto článku, ji může zcela nebo zčásti odvolat oznámením adresovaným generálnímu tajemníku Rady Evropy. Toto odvolání nabude účinnosti dnem, kdy generální tajemník oznámení obdržel.

Článek 23

1. Každá smluvní strana může kdykoli tuto úmluvu vypovědět oznámením adresovaným generálnímu tajemníku Rady Evropy.
2. Taková výpověď nabude účinnosti prvním dnem měsíce následujícího po uplynutí šestiměsíční lhůty ode dne, kdy generální tajemník oznámení obdržel.

Článek 24

Generální tajemník Rady Evropy oznámí členským státům Rady Evropy, všem signatářům, Evropskému hospodářskému společenství, je-li signatářem této úmluvy, a všem smluvním stranám:

- a) každé podepsání Úmluvy;
- b) uložení listin o ratifikaci, přijetí, schválení či přístupu k Úmluvě;
- c) každé datum vstupu této úmluvy v platnost v souladu s články 19 a 20;
- d) každou informaci zaslou na základě ustanovení článku 13 odst. 3;
- e) každou zprávu vypracovanou podle ustanovení článku 15;
- f) každou změnu nebo novou přílohu schválenou v souladu s články 16 a 17 a datum, od kdy změna nebo nová příloha vstupují v platnost;
- g) každé prohlášení učiněné podle ustanovení článku 21 odst. 2 a 3;
- h) každou výhradu vznesenou podle ustanovení článku 22 odst. 1 a 2;
- i) odvolání kterékoli výhrady vznesené podle ustanovení článku 22 odst. 4;
- j) každou výpověď předloženou podle ustanovení článku 23 a datum, od kdy vypovězení nabývá účinnosti.

Na důkaz toho připojují níže podepsaní, řádně zplnomocnění zástupci své podpisy pod tuto úmluvu.

V Bernu dne 19. září 1979, v jazyce anglickém a francouzském, přičemž obě znění mají stejnou platnost, v jediném prvopise, který bude uložen v archivu Rady Evropy. Generální tajemník Rady Evropy předá ověřené opisy všem členským státům Rady Evropy, všem signatářským státům, Evropskému hospodářskému společenství, je-li signatářem, a všem státům, které byly vyzvány k podpisu nebo k přistoupení k této úmluvě.